

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 522/2013-9

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 22. augusta 2013 predbežne prerokoval sťažnosť A. P., B., zastúpenej advokátkou JUDr. V. B., K., vo veci namietaného porušenia jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Prešove sp. zn. 4 Co 133/2012, 4 Co 140/2012 z 8. marca 2013 vo výroku o nepriznaní oslobodenia od súdnych poplatkov a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť A. P. o d m i e t a ako neprípustnú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 11. júla 2013 doručená sťažnosť A. P., B. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátkou JUDr. V. B., K., vo veci namietaného porušenia jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie

podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 4 Co 133/2012, 4 Co 140/2012 z 8. marca 2013 vo výroku o nepriznaní oslobodenia od súdnych poplatkov (ďalej len „napadnuté uznesenie“).

Zo sťažnosti a z príloh k nej priložených vyplýva, že sťažovateľka bola ako žalobkyňa účastníčkou konania o ochranu osobnosti vedeného Okresným súdom Prešov (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 12 C 120/2002, v ktorom sa proti žalovanému v 1. rade — obchodnej spoločnosti P., a. s., a žalovanému v 2. rade — obchodnej spoločnosti P., a. s., domáhala ospravedlnenia a náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch. Okresný súd rozsudkom č. k. 12 C 120/2002-499 zo 17. mája 2010 (ďalej len „rozsudok okresného súdu zo 17. mája 2010“) žalobu zamietol a sťažovateľku zaviazal zaplatiť žalovanému v 1. rade trovy konania vo výške 19 759,09 € a žalovanému v 2. rade trovy konania vo výške 5 435,46 €. O odvolaní sťažovateľky proti rozsudku okresného súdu zo 17. mája 2010 rozhodol krajský súd rozsudkom č. k. 10 Co 51/2010-583, 10 Co 52/2010 z 23. marca 2011 (ďalej len „rozsudok krajského súdu z 23. marca 2011“) tak, že rozsudok okresného súdu zo 17. mája 2010 potvrdil a sťažovateľke uložil povinnosť zaplatiť žalovaným trovy odvolacieho konania.

Proti tomuto rozsudku krajského súdu podala sťažovateľka sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, o ktorej rozhodol ústavný súd nálezom č. k. IV. ÚS 348/2011-54 z 19. januára 2012 tak, že základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj jej právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom krajského súdu z 23. marca 2011 v časti, v ktorej potvrdil rozsudok okresného súdu zo 17. mája 2010 vo výrokoch o trovách konania, porušené boli. Krajský súd následne uznesením č. k. 10 Co 34/2012-652 z 26. apríla 2012 (ďalej len „uznesenie krajského súdu z 26. apríla 2012“) zmenil výrok rozsudku okresného súdu zo 17. mája 2010 o trovách konania tak, že sťažovateľke uložil povinnosť nahradiť žalovanému v 1. rade trovy konania vo výške 9 699,81 € a žalovanému v 2. rade trovy konania vo výške 2 479,72 €. Aj proti uzneseniu krajského súdu z 26. apríla 2012 podala sťažovateľka sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, o ktorej ústavný súd rozhodol nálezom č. k. IV. ÚS 345/2012-30 z 26. októbra 2012,

v ktorom vyslovil, že označeným uznesením bolo porušené jej základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, zrušil toto uznesenie a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie.

Sťažovateľka v sťažnosti v nadväznosti na už uvedené skutočnosti uvádza:

„V tomto istom konaní bolo sťažovateľke doručené uznesenie Okresný súd Prešov č. k. 12 C 120/2002-595 z 24. 5. 2011, ktorým súd uložil sťažovateľke zaplatiť súdny poplatok za odvolanie vo výške 1 061,50 eur. Proti tomuto uzneseniu podala sťažovateľka odvolanie a v odvolaní zároveň požiadala o oslobodenie od súdnych poplatkov. Zároveň podala odvolanie proti uzneseniu Okresného súdu Prešov č. k. 12 C 120/2002-601 z 8. 6. 2011, ktorým súd Ing. S. K. priznal svedočné. Krajský súd v Prešove uznesením č. k. 4 Co 133/2012, 4 Co 140/2012 z 8. 3. 2013 nepriznal navrhovateľke oslobodenie od súdnych poplatkov a potvrdil uznesenie č. k. 12 C 120/2002-595 z 24. 5. 2011 o povinnosti zaplatiť súdny poplatok za odvolanie /zároveň odmietol odvolanie sťažovateľky voči uzneseniu č. k. 12 C 120/2002-601 o povinnosti zaplatiť svedkyni Ing. K. svedočné/. Z opatrnosti podala sťažovateľka dovolanie proti uzneseniu Krajského súdu v Prešove č. k. 4 Co 133/2012, 4 Co 140/2012 z 8. 3. 2013 v časti výroku, ktorým krajský súd rozhodol o nepriznaní oslobodenia od súdnych poplatkov podľa ust. § 237 pism. f/ O. s. p.“

Podľa názoru sťažovateľky napadnuté uznesenie krajského súdu „vo výroku o nepriznaní oslobodenia od súdnych poplatkov nie je v súlade s požiadavkami kladenými na spravodlivý súdny proces. Nakoľko o nepriznaní oslobodenia od súdnych poplatkov rozhodol krajský súd v konaní o odvolaní proti uzneseniu o nepriznaní oslobodenia od súdnych poplatkov a odvolaní proti uzneseniu o svedočnom, sťažovateľka nemá možnosť proti výroku o nepriznaní oslobodenia od súdnych poplatkov podať odvolanie. Sťažovateľka má za to, že o priznaní, resp. nepriznaní oslobodenia od súdnych poplatkov mal rozhodovať okresný súd a až po tomto rozhodnutí mal vec predložiť odvolaciemu súdu na rozhodnutie o odvolaní sťažovateľky proti uzneseniu o povinnosti zaplatiť súdny poplatok a proti uzneseniu o povinnosti zaplatiť svedkyni svedočné. Nesprávnym postupom krajského súdu došlo k odňatiu možnosti sťažovateľky podať odvolanie proti uzneseniu, proti ktorému

zákon umožňuje podať odvolanie. Sťažovateľke tak postupom súdu bola odňatá možnosť konať pred súdom, čím došlo k porušeniu jej práva na súdnu ochranu.“

Sťažovateľka sa na základe argumentácie uvedenej v sťažnosti domáha, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„1. Základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Prešove č. k. 4 Co 133/2012, 4 Co 140/2012 z 8. 3. 2013 v časti výroku o nepriznaní oslobodenia od súdnych poplatkov sťažovateľke porušené bolo.

2. Ústavný súd zrušuje uznesenie Krajského súdu v Prešove č. k. 4 Co 133/2012, 4 Co 140/2012 z 8. 3. 2013 v časti výroku o nepriznaní oslobodenia od súdnych poplatkov sťažovateľke a vec mu vracia na ďalšie konanie.

3. Sťažovateľke A. P. priznáva primerané finančné zadostučinenie vo výške 1 500,- eur, ktoré je Krajský súd v Prešove povinný vyplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Krajský súd v Prešove je povinný uhradiť sťažovateľke trovy konania vo výške 275,94 eur do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu na účet jeho právnej zástupkyne...“

II.

Podľa čl. 127 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom

súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

Sťažovateľka sa sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením krajského súdu sp. zn. 4 Co 133/2012, 4 Co 140/2012 z 8. marca 2013 vo výroku o nepriznaní oslobodenia od súdnych poplatkov. Sťažovateľka zároveň ústavnému súdu oznámila, že „z opatrnosti“ podala okresnému súdu 17. júna 2013 proti napadnutému uzneseniu krajského súdu „v časti výroku, ktorým krajský súd rozhodol o nepriznaní oslobodenia od súdnych poplatkov podľa ust. § 237 pism. f/ O. s. p.“, dovolanie z dôvodu, že jej bola odňatá možnosť konať pred súdom.

Zo zistení ústavného súdu vyplýva, že Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) o dovolaní sťažovateľky do dňa predbežného prerokovania sťažnosti ešte nerozhodol (okresný súd dovolanie sťažovateľky najvyššiemu súdu ako dovolaciemu súdu do dňa predbežného prerokovania sťažnosti ani nepredložil, pozn.).

Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne.

Z princípu subsidiarity, z ktorého vychádza čl. 127 ods. 1 ústavy, vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd sa pri uplatňovaní svojej právomoci riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07).

Zmysel a účel subsidiárneho postavenia ústavného súdu pri ochrane základných práv a slobôd spočíva v tom, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Právomoc ústavného súdu predstavuje v tomto kontexte ultima ratio inštitucionálny mechanizmus, ktorej uplatnenie nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde (III. ÚS 149/04).

V danom prípade sťažovateľka subsidiárne postavenie ústavného súdu pri ochrane základných práv a slobôd akceptovala tým, že podala vo svojej veci dovolanie ešte predtým, ako podala sťažnosť ústavnému súdu podľa čl. 127 ods. 1 ústavy. Ústavný súd v tejto súvislosti odkazuje aj na svoju doterajšiu judikatúru (m. m. IV. ÚS 177/05), podľa ktorej vyčerpaním opravných prostriedkov alebo iných právnych prostriedkov, ktoré zákon sťažovateľovi na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov, nemožno rozumieť už samotné podanie posledného z nich oprávnenou osobou, ale až rozhodnutie o ňom príslušným orgánom. V okolnostiach prípadu sťažovateľka podaním dovolania, ako aj podaním sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy vedome vytvorila stav, keď by o jej veci mali

súbežne rozhodovať dva orgány súdneho typu (najvyšší súd ako dovolací súd a ústavný súd), čo nie je v podmienkach právneho štátu rešpektujúceho princíp právnej istoty prijateľné. Vzhľadom na skutočnosť, že uplatnenie právomoci dovolacieho súdu vo veci sťažovateľky predchádza uplatneniu právomoci ústavného súdu, možno považovať podanie sťažnosti ústavnému súdu ešte pred rozhodnutím dovolacieho súdu ako predčasné (m. m. IV. ÚS 142/2010).

V judikatúre ústavného súdu sa aj pod vplyvom judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva ustálil právny názor (napr. I. ÚS 169/09, I. ÚS 289/09), podľa ktorého v prípade podania mimoriadneho opravného prostriedku (dovolania) a súbežne podanej sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je takáto sťažnosť považovaná za prípustnú až po rozhodnutí o dovolaní. Zároveň ústavný súd v tejto súvislosti vo svojej (už stabilizovanej) judikatúre uvádza (napr. m. m. I. ÚS 184/09, I. ÚS 237/09, I. ÚS 239/09, IV. ÚS 49/2010, IV. ÚS 453/2010), že lehota na prípadné podanie sťažnosti po rozhodnutí o dovolaní bude považovaná v zásade za zachovanú aj vo vzťahu k predchádzajúcemu právoplatnému rozhodnutiu, s výnimkou prípadov, keď to konkrétne okolnosti veci zjavne vylučujú. Nie je preto dôvodné, aby sťažovateľ v prípade podania dovolania podal zároveň aj sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, pretože aj za predpokladu, že by dovolací súd dospel k záveru, že jeho dovolanie nie je prípustné, nemožno sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 ústavy smerujúcu proti rozhodnutiu, ktoré predchádzalo rozhodnutiu dovolacieho súdu, odmietnuť pre jej oneskorenosť (porovnaj k tomu aj rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 8. novembra 2007 vo veci Soffer proti Českej republike, sťažnosť č. 31419/04, alebo rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 12. novembra 2002 vo veci Zvolský a Zvolská verus Česká republika, sťažnosť č. 46129/99, a jeho body 51, 53, 54).

Na základe uvedeného ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosť sťažovateľky uplatnením zásady ratio temporis odmietol ako neprípustnú podľa § 53 ods. 1 v spojení s § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti sa už ústavný súd ďalšími požiadavkami sťažovateľky na ochranu ústavnosti nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 22. augusta 2013